

نام استاد: آقای میدانی گروه: 40
نام دانشجویان: ملیکا عصمتی - شقایق صدری

عنوان واحد: روش تحقیق و آمار در علوم تربیتی

عنوان فصل دوم کتاب روش تحقیق: تحقیق و مفاهیم اساسی آن

نام و نام خانوادگی استاد: جناب آقای دکتر محمود میدانی

نام و نام خانوادگی دانشجویان: شقایق صدری - ملیکا عصمتی

گروه کلاسی: ۴۰

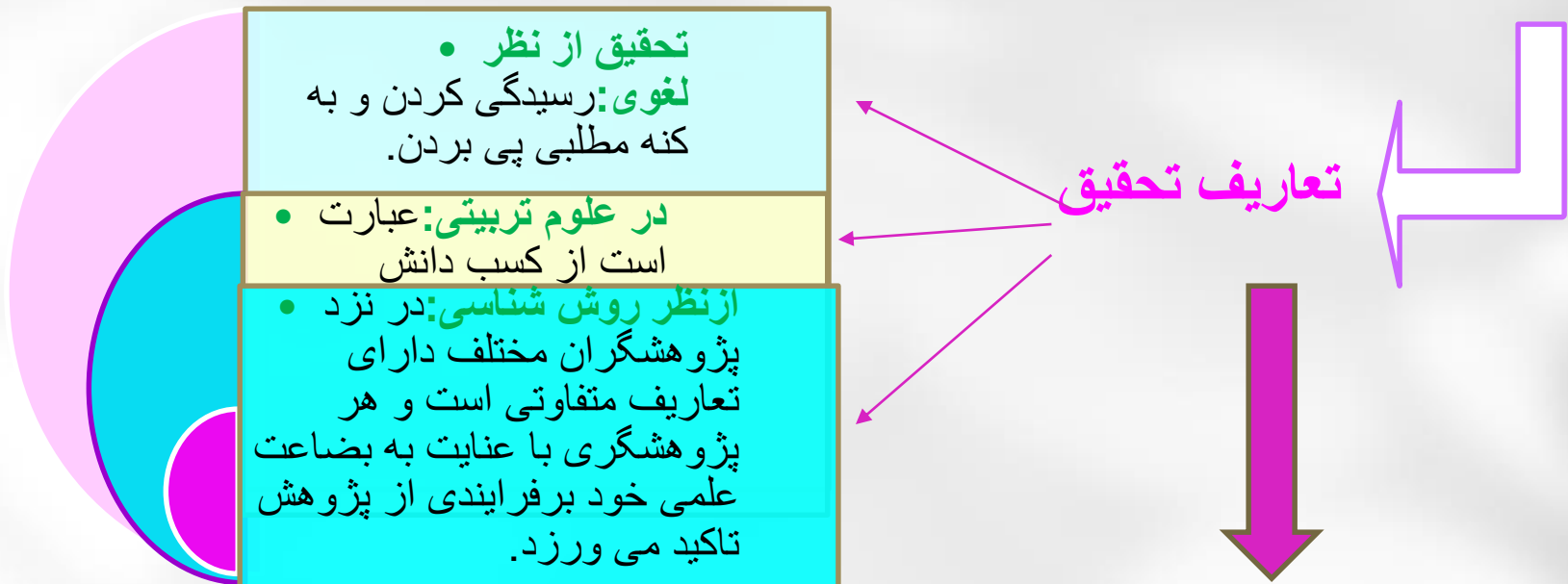
سال تحصیلی ۹۹-۹۸

اهداف اصلی و کلی درس

۱. حداقل دو نوع تعریف برای تحقیق بیان کند.
۲. تحقیق در تعلیم و تربیت را تعریف کند.
۳. ویژگی هایی را که به درک معنی و مفهوم تحقیق کمک می کند، نام ببرد.
۴. رابطه بین تحقیق و نظریه را بیان کند.
۵. مراحل تحقیق را نام ببرد.
۶. متغیر را تعریف کند.
۷. متغیر مستقل و وابسته را با ذکر یک مثال تعیین کند.
۸. متغیر های کمی و کیفی را تعریف کند.
۹. متغیر دو ارزشی و چند ارزشی را در یک مثال مشخص کند.
۱۰. یک مثال کلی مطرح کند و در آن متغیر های تعدیل کننده، مستقل و وابسته را معین کند.
۱۱. متغیر کنترل کننده را تعریف کند و آن را در یک مثال، مشخص کند.
۱۲. متغیر مزاحم را تعریف کند و آن را در یک مثال، مشخص نماید.
۱۳. ضرورت تعاریف عملیاتی را بیان کند.
۱۴. دلیل رعایت حقوق اخلاقی-اجتماعی آزمودنی ها را بیان کند.

۱. حداقل دو نوع تعریف برای تحقیق بیان کند:

- تحقیق از زبان عربی گرفته شده است ← در فرهنگ معین ← این لغت به معنای درست کردن، رسیدن، بر رسیدن، پژوهش، رسیدگی، بررسی، مطالعه، حقیقت و واقعیت است..

از نظر روش شناسی:

کاربرد روش علمی در حل یک مسئله یا پاسخگویی به یک سوال

جان بست

معتقد است که بین اصطلاح تحقیق و روش های علمی تفاوت وجود دارد.

تحقیق دارای فرایند رسمی تر و عمیق تر در اجرای روش تحلیل علمی است.

روش علمی فقط به یک سوال یا مسئله پاسخ می دهد.

اما تحقیق کوشش منظمی است که به منظور پاسخگویی به یک یا چند مسئله یا سوال داده می شود.

جان دیویی

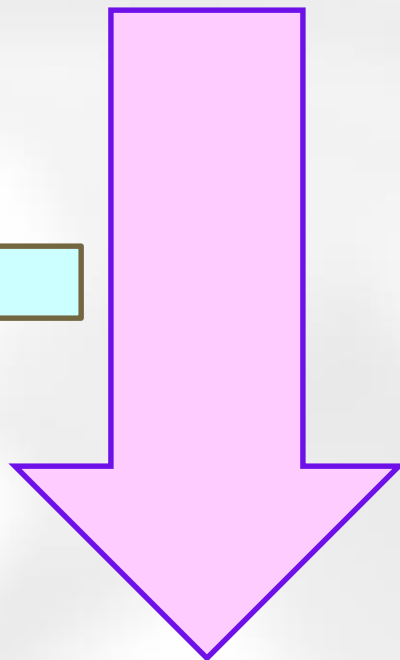
در کتاب منطق نظریه تحقیق می گوید:

تحقیق عبارت است از تغییر کنترل شده ی یک موقعیت غیر ثابت یا نامعین به موقعیتی که از لحاظ ویژگی ها و روابط، کاملاً معین و ثابت است.
و در وضعی قرار دارند که عناصر موقعیت اصلی یا اولی به صورت یک کل متحد تغییر یافته اند.

تغییر موقعیت غیر ثابت

(همراه بودن کنترل) ←

موقعیت ثابت

(به صورت یک کل متحد)

کرلینجر

تحقیق عبارت است از بررسی و مطالعه‌ی منظم و کنترل شده و آزمایشی قضیه‌های فرضی درباره‌ی روابط احتمالی بین پدیده‌های طبیعی با دیدی انتقادی.

اشکال عمده‌ی این تعریف

توجه بیش از اندازه به نوعی پژوهش به نام تحقیق آزمایشی

تحقیق آزمایشی، تنها روش پاسخگویی به همه مسائل انسانی نیست؛ زیرا برخی مسائل، گرچه، به تحقیق آزمایشی ارتباط ندارند لیکن ارزش تفکر و تأمل را دارند

- تحقیق به عنوان فرایند پژوهشی، فعالیتی منظم است که در درست ترین شکل خود واجد دو شرط است.

۱. کنترل دقیق، شرطی که مانع تأثیر عوامل نامربوط و مزاحم می شود.

۲. نمونه گیری صحیح، شرطی که یافته های پژوهشی را قابل بسط و تعمیم می سازد.

رعایت شرط اول، اعتبار درونی و رعایت شرط دوم اعتبار بیرونی تحقیق را موجب می شود.

در هر تحقیق خاصی ممکن است اعتبار درونی یا بیرونی داشته یا نداشته باشد. منظور این است که مواردی یافت می شود که یکی از دو مسئله حساس نیست.

تعریف تحقیق به موجب اعتبار درونی و بیرونی چهار ترکیب ممکن به وجود می آورد که آنها را اصطلاحاً؛

آزمایش مطالعه زمینه یابی بررسی می نامیم.

تحقیق در علم و تربیت

عبارت است از:

کاربرد روش علمی در مطالعه مسائل آموزشی تربیتی. به عبارت دیگر، هنگامی که روش علمی برای پاسخگویی به مسائل آموزشی به کار برده می شود، به نتیجه آن، تحقیق تربیتی گفته می شود.

به طور کلی، مجموعه فعالیت‌های منظمی که محقق به منظور شناخت و تبیین پدیده ها آموزشی و تربیتی انجام می دهد، تحقیق در علوم تربیتی نامیده می شود.

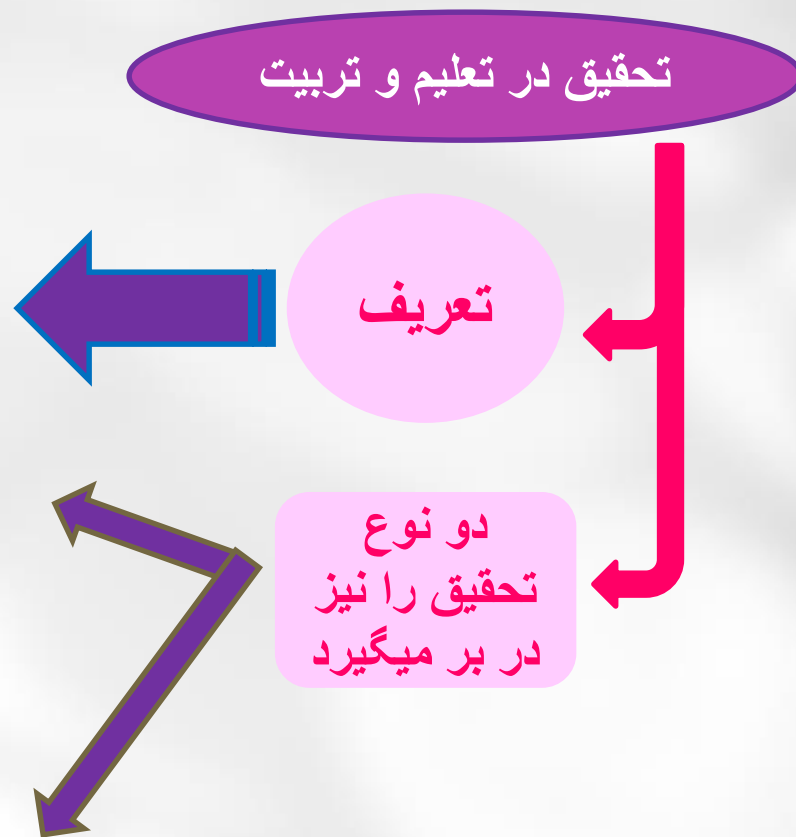

۲. تحقیق در تعلیم و تربیت را تعریف کند.

به مجموعه فعالیت هایی اطلاق می شود که از طریق آن و با عنایت به اصول و روش های علمی، پدیده آموزشی و تربیتی مورد پژوهش قرار میگیرد و هدف آن کشف اصول کلی یا تفسیر رفتاری است که از آن برای تبیین، کنترل و پیش بینی رویداد های آموزشی استفاده می شود.

کاربردی: در پژوهش کاربردی هدف اصلی کشف علمی نیست، بلکه آزمون و بررسی امکان کاربرد دانش است و موضوع خود را در تعلیم و تربیت از مسایل و مشکلات روزمره آموزشی و تربیتی انتخاب می کند.

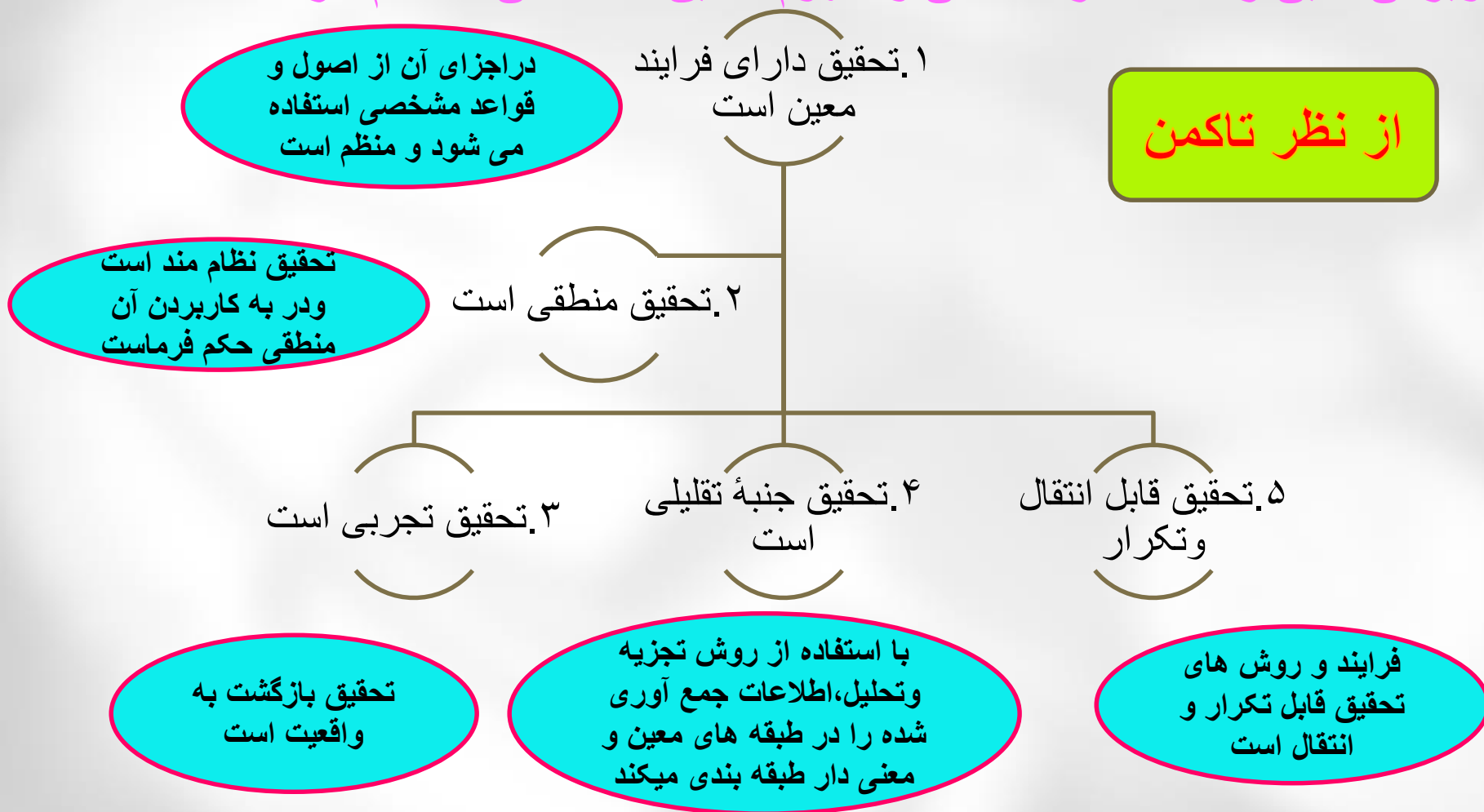
بنیادی: هدف اصلی؛ افزایش فهم و دانش، در این پژوهش تاکید بر همبستگی درونی متغیرهاست، نه بررسی توانایی بشر در تأثیر گذاردن بر روابط متقابل متغیر

۳. ویژگی هایی را که به درک معنی و مفهوم تحقیق کمک می کند، نام ببرد.

از نظر تاکن

از نظر جان بست

۱. هدف اصلی تحقیق حل یک مسئله یا پاسخگویی به یک سوال یا کشف روابط علت و معلولی بین متغیرهای پژوهشی است.

۲. تحقیق در صدد یافتن قوانین کلی است/هدف تحقیق مشاهده و درک الگوهای کلی رویدادها و روابط بین آنها است.

۳. تحقیق بر مشاهده و آزمایش تاکید دارد.

۴. محقق به منظور جمع آوری اطلاعات و آزمون فرضیه از ابزار مختلف اندازه گیری استفاده میکند.

۵. در تحقیق محقق باید از جدیدترین منابع اطلاعاتی (منابع دست اول) یا بی واسطه استفاده کند.

۶. تحقیق دارای هدف خاصی است

۷. تحقیق مستلزم داشتن مهارت لازم در زمینه موضوع مورد تحقیق است.

۸. تحقیق فعالیتی عینی و منطقی است

۹. تحقیق نباید تکرار کار دیگران باشد.

۱۰. تحقیق نیاز به صبر و شکیبایی دارد.

۱۱. وظیفه محقق با خاتمه یافتن تحقیق به پایان نمی رسد. باید گزارش دقیق تهیه کند و آنچه را که پیدا کرده به اطلاع عموم برساند.

۱۲. محقق باید دارای برخی ویژگی ها نظیر: صداقت، شهامت و خلاقیت باشد.

۴. رابطه بین تحقیق و نظریه را بیان کند.

رابطه
مرتین

- این که تحقیق و نظریه باید باهم ازدواج کنند؛ کافی نیست
و باید بدانیم که چگونه یکی بر اساس دیگری انجام می شود.

برخی از مفاهیم موجود در نظریه توصیفی و بعضی عملیاتی هستند. / مفاهیم عملیاتی از متغیرهای مستقل و وابسته تشکیل شده است/ یکی از هدف های هر تحقیقی تعیین روابط بین متغیر مستقل و وابسته است.

به منظور توصیف روابط بین متغیرها به کار برده می شود. / قضایا باید به صورت قیاسی صورت بندی شوند/ تا یک نظریه از نظریه دیگر به وجود آید

قضایا قابل آزمون هستند در دنیای واقعی به کمک داده های واقعی تجربی (نظریه به خاطر سازمان دادن و منظم کردن تجارب روزانه به کار برده می شود) / در زمان سازمان دادن می توان فرضیه ای صورت بندی کرد و بعد آزمون کرد

سه ویژگی
عمده
نظریه

جورج هومان

۱

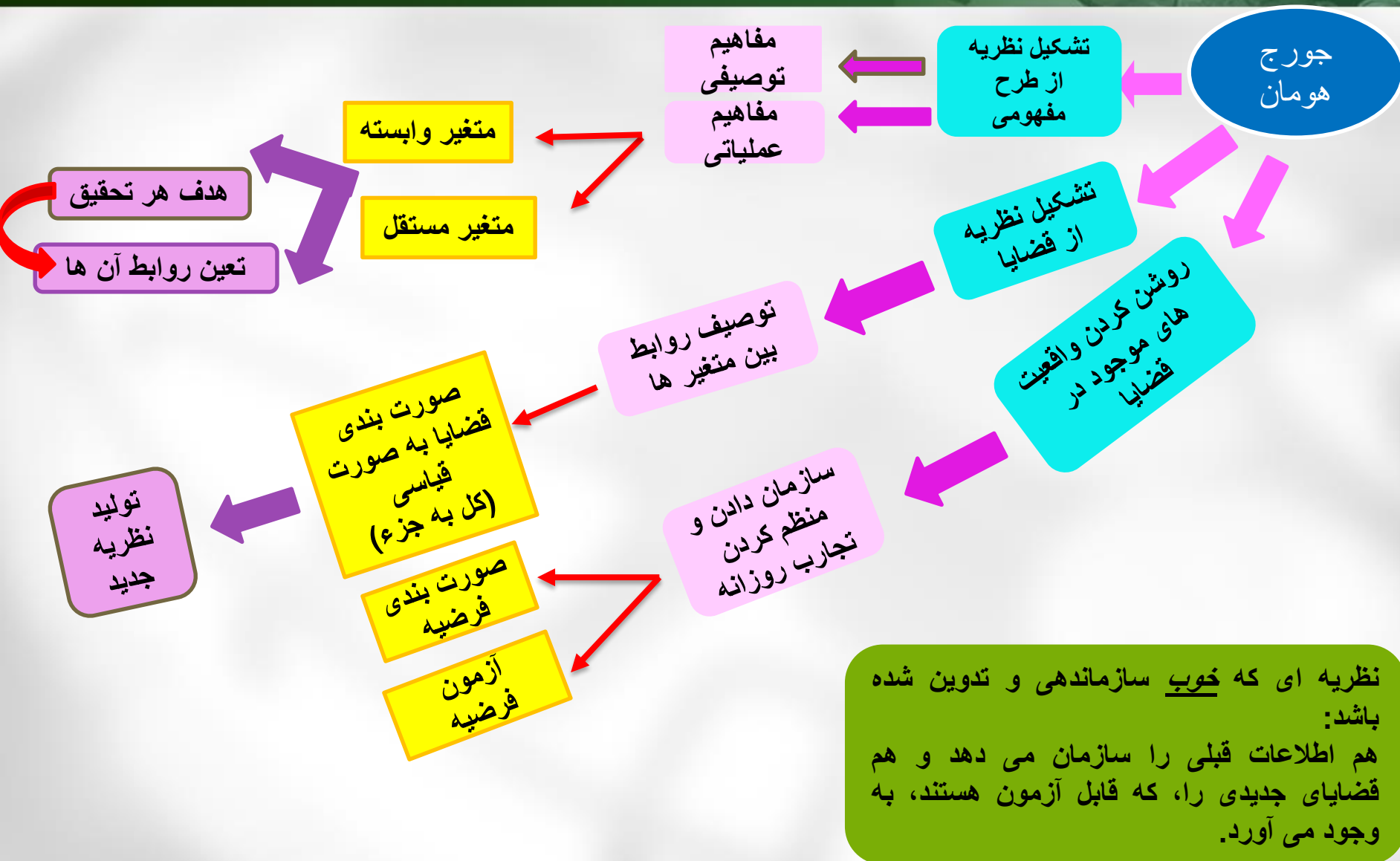
تشکیل نظریه از
طرح مفهومی

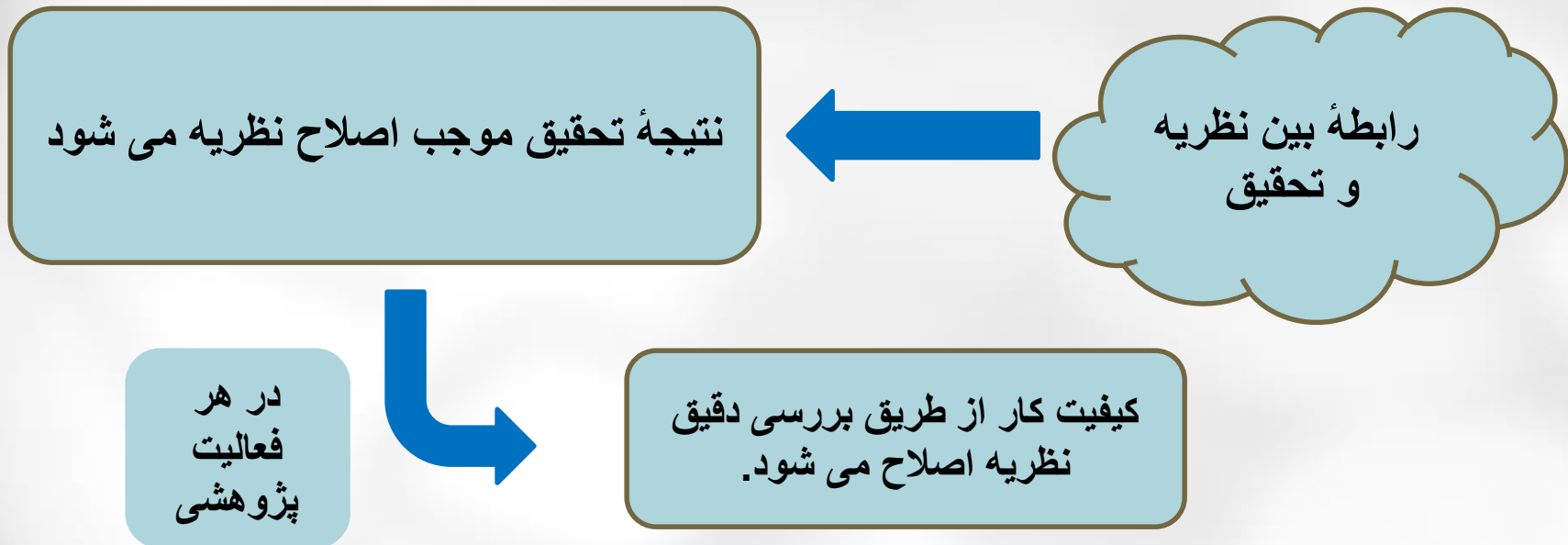
۲

تشکیل نظریه
از قضایا

۳

روشن کردن
واقعیت های
موجود در قضایا

۵. مراحل تحقیق را نام ببرد.

از نظر کارل لستروکسی

۱. تدوین مسئله قابل آزمون

۲. مطالعه منابع

۳. انتخاب طرح تحقیقی

۴. تعیین جامعه و انتخاب نمونه

۵. جمع آوری اطلاعات

۶. تجزیه و تحلیل اطلاعات

۷. تفسیر اطلاعات و نتیجه گیری

۸. تهیه گزارش تحقیق

از نظر تئودر کاپلو

۱. برنامه ریزی (شامل بیان مسئله و مطالعه منابع)

۲. طرح ریزی روش اجرا (انتخاب طرح تحقیق، تعیین جامعه و انتخاب نمونه)

۳. جمع آوری اطلاعات

۴. تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده

۵. گزارش نتایج به دست آمده

از نظر تاکمن

در
کتاب: نحوه
اجرای
تحقیق
پرورسی

برای دانشجو مشکل ترین مرحله در مراحل تحقیق است: زیرا در این مرحله نه تنها باید حیطه ای را که مسئله در آن قرار دارد کشف و تعیین کند، بلکه باید مسئله معینی را برای پژوهش انتخاب کند.	۱- تعیین مسئله
پژوهشگر با استدلال قیاسی و استقرایی راه حل یا راه حلهایی برای مسئله تعیین شده بیان می کند/ نتایج آتی را حدس میزند/ روابط بین متغیر هایی که در مسئله شناسایی کرده است، را بیان می کند	۲- صورت بندی فرضیه
پس از تدوین فرضیه صورت میگیرد به وسیله محقق	۳- تعیین و نام گذاری متغیر ها
تحقیق از مجموعه ای عملیات تشکیل شده، عملیاتی کردن متغیرها، یعنی، بیان آن ها به صورتی که قابل مشاهده و اندازه گیری باشند، موجب سهولت کنترل بررسی و دستکاری متغیر های پژوهش میشود.	۴- تعاریف عملیاتی
به منظور مطالعه روابط بین متغیر ها صورت میگیرد.	۵- کنترل و دستکاری متغیر ها
عملیات معینی است به منظور آزمون فرضیه	۶- انتخاب طرح تحقیقی
پس از تعریف عملیاتی و انتخاب طرح تحقیقی مناسب توسط پژوهشگر انجام می شود.	۷- تعیین و ساختن روش های اندازه گیری و مشاهده

از نظر تاکن

در
کتاب: نحوه
اجرای
تحقیق
پرورسی

۸- ساختن پرسشنامه و
برنامه ریزی مصاحبه

تعداد قابل توجهی از پژوهش ها در علوم تربیتی
یا به طور کلی علوم رفتاری بر پرسشنامه و
مصاحبه استوار هستند.

۹- تجزیه و تحلیل آماری

با استفاده از روش های اندازه گیری، به منظور
آزمون فرضیه، توسط پژوهشگر پس از جمع
آوری اطلاعات یا داده ها صورت میگیرد.

۱۰- تهیه گزارش
پژوهش

کار پژوهشی با اتمام پژوهش تمام نمی شود
بلکه باید یافته هاش را به اطلاع مردم برساند

۶. متغیر را تعریف کند.

متغیر

تعاریف

- **متغیر** یک مفهوم است که بیش از دو یا چند ارزش یا عدد به آن اختصاص داده می شود.
- ویژگی هایی را که پژوهشگر مشاهده یا اندازه گیری می کند، **متغیر** می نامند
- **متغیر** به ویژگی هایی اطلاق می شود که می توان دو یا چند ارزش یا عدد برای آن جایگزین کرد.

نکته

عدد یا ارزشی که به یک متغیر نسبت داده می شود، نشان دهنده تغییر از فردی به فرد دیگر یا از حالتی به حالت دیگر است.

مثال

میز یک مفهوم است نه متغیر، اما وزن و رنگ و ارتفاع میز یک متغیر است

کرلینجر

متغیر در مقابل
ثابت قرار دارد

مفهوم
ثابت

ویژگی است که دارای ارزش مساوی و یکسان است و در همه افراد، اشیا یا حوادث دارای میزان یک اندازه است

گاهی اوقات، ویژگی هایی که در یک پژوهش اندازه گیری می شود ممکن است در پژوهش دیگر ثابت نگهداشته شود.

اگر در پژوهشی دانش آموزان کلاس چهارم به عنوان آزمودنی به کار برده شوند، کلاس ثابت است

اما

مثال

اگر در یک پژوهش دانش آموزان ۱۰ ساله مشارکت داشته باشند، سن ثابت است.

۷. متغیر مستقل و وابسته

مستقل

متغیر

وابسته

مستقل متغیری که وابسته توسط آن تعیین میشه

توسط پژوهشگر دستکاری و مقدمه پژوهش

مستقل یا متغیر محرک یا درون داد و به نوعی
پیشبینی کننده می باشد

متغیر وابسته توسط مستقل تعیین می شود

متغیر پاسخ یا برون داد یا نتیجه نامیده می شه

در اثر حذف یا تغییر مستقل آشکار و پنهان تغییر می کنه

ادامه متغیر مستقل و وابسته

۸. متغیرهای کمی و کیفی را تعریف کند.

متغیرها

متغیر گسسته که بین آن چند ارزش دیگر قرار ندارد و فاقد مفهوم است.

متغیر پیوسته که بین آن چند عدد یا ارزش دیگر قرار دارد.

نکته: برخی مواقع متغیر مستقل عامل و تغییرات آن سطح نامیده می‌شود

مفهوم قابل اندازه‌گیری و مشاهده که از نظر کمی تغییر کند و با عدد تغییرات ثبت شود متغیر کمی نامیده می‌شود

متغیری که ناشی از تغییر کیفی باشد و توانایی اندازه‌گیری برای آن نباشد متغیر کیفی نامیده می‌شود

کیفی با کد
می‌تونه
مشخص شه

۱۰-۱۲ متغیر کنترل کننده. تعدیل کننده و مزاحم

۹. متغیر دو ارزشی و چند ارزشی

متغیرهای دوارزشی یا چند ارزشی: وقتی دوارزش بدیم دوارزشی ولی چندارزش بدیم بهش متغیر چند ارزشی می گویند

دوبخشی یا چندبخشی

متغیر تعدیل کننده: یا دومین متغیر مستقل که توسط پژوهشگر دستکاری می شود و بر متغیر مستقل اول و وابسته تاثیر دارد مثل جنسیت در پژوهش ها

متغیرها

متغیر کنترل: در برخی پژوهش ها برخی متغیرها باید ثابت یا خنثی نگه داشت تا بر روی متغیر وابسته تاثیر نداشته باشد که متغیر کنترل نامیده می شود.

همه
متغیرها به
جز مزاحم
واقعی
وعینی اند

متغیر مزاحم: بر متغیرها تاثیر گذار ولی قابل مشاهده، دستکاری و اندازه گیری نیست

۱۳. ضرورت تعاریف عملیاتی را بیان کند.

نکته: برای مطالعه ی متغیرها باید آن ها را عملیاتی و برای تعمیم یافته ها، آنها را به مفهوم تبدیل کند.

تعاریفی چون هوش و استرس باید به شیوه ای مورد اندازه گیری قرار می گیرد، با عنایت به هدف تحقیق، تعریف و مشخص می شود را عملیاتی یا کاربردی می گویند.

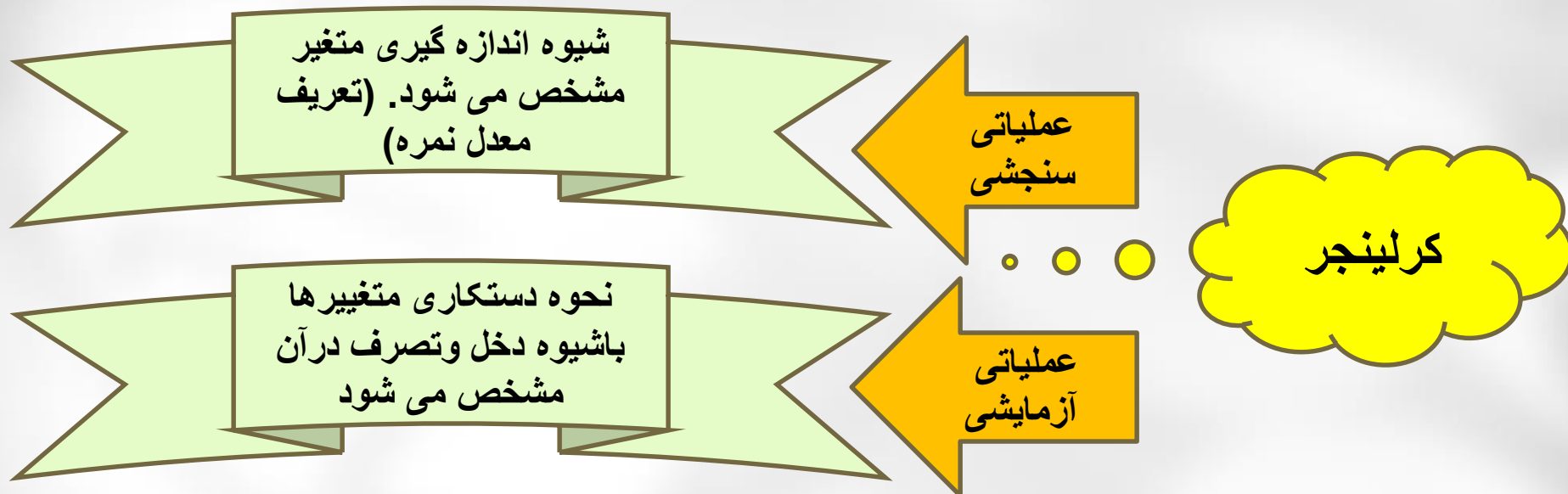
تعریف کاربردی تعریفی که از طریق آن فعالیت های لازم و اساسی برای اندازه گیری یک متغیر معین مشخص می شود.

تعریف عملیاتی یک مفهوم یا سازه با مشخص کردن عملیاتی برای اندازه گیری لازم معنی دار می شود این تعریف عملیاتی کردن در پژوهش لازم و ضروری می باشد.

تعریف
عملیاتی

ادامه تعریف عملیاتی

کرلینجر : تعریف عملیاتی یا کاربردی محدودیت هایی هم دارد

• ۱۴-دلیل رعایت حقوق اخلاقی- اجتماعی آزمودنی ها را بیان کند.

• ملاحظات اخلاقی در پژوهش

ملاحظات اخلاقی
وتضمین حقوق انسانی
آزمودنی هادرآموزش
وپرورش مهم چراکه
برروح وروان موثرمی
باشد براین اصل باید
توجه شود

تاکنون به سه ملاحظه توجه دارد

3- پذیرش
مسئولیت
توسط
پژوهشگر

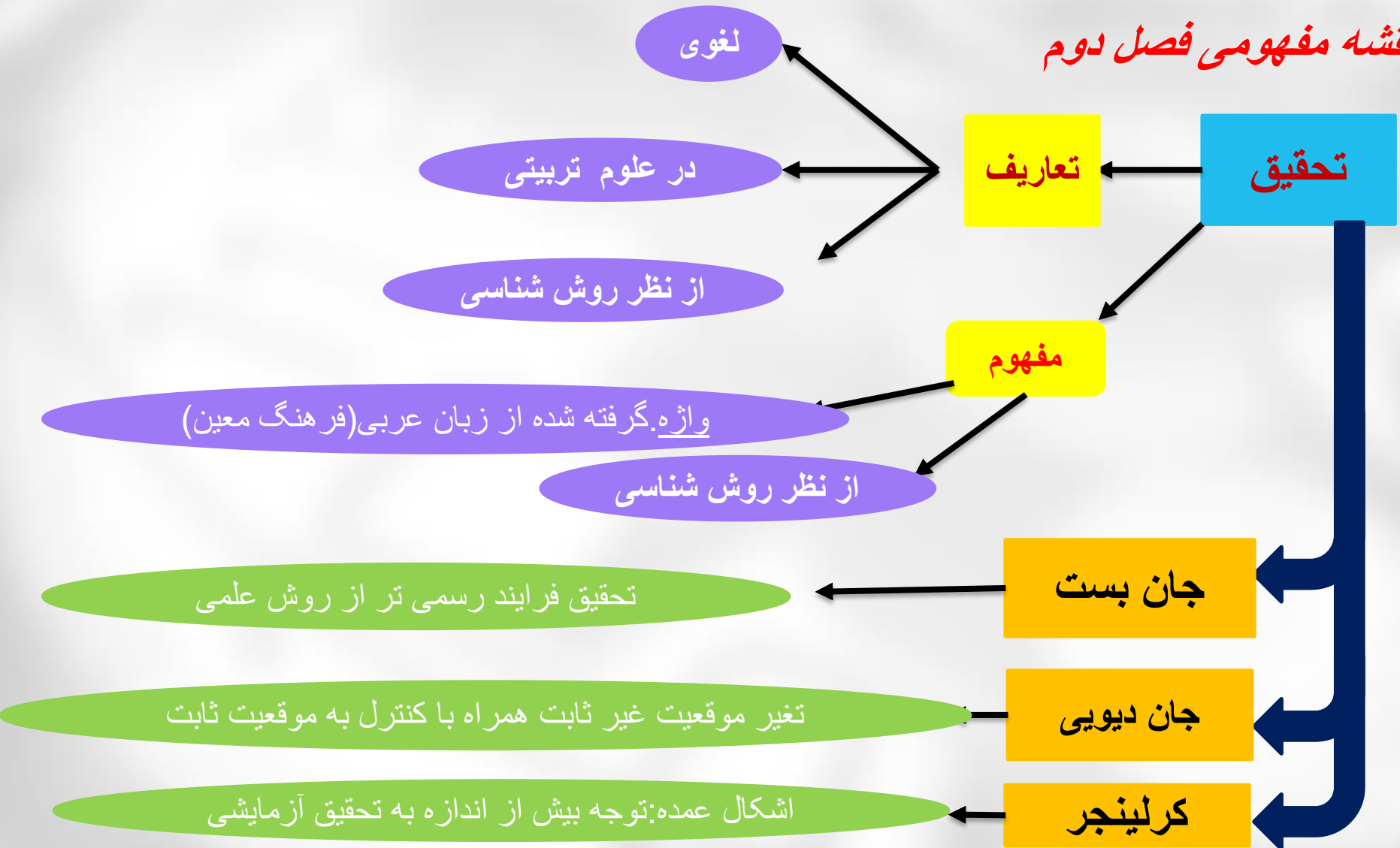
2- داشتن
اسم
مستعار

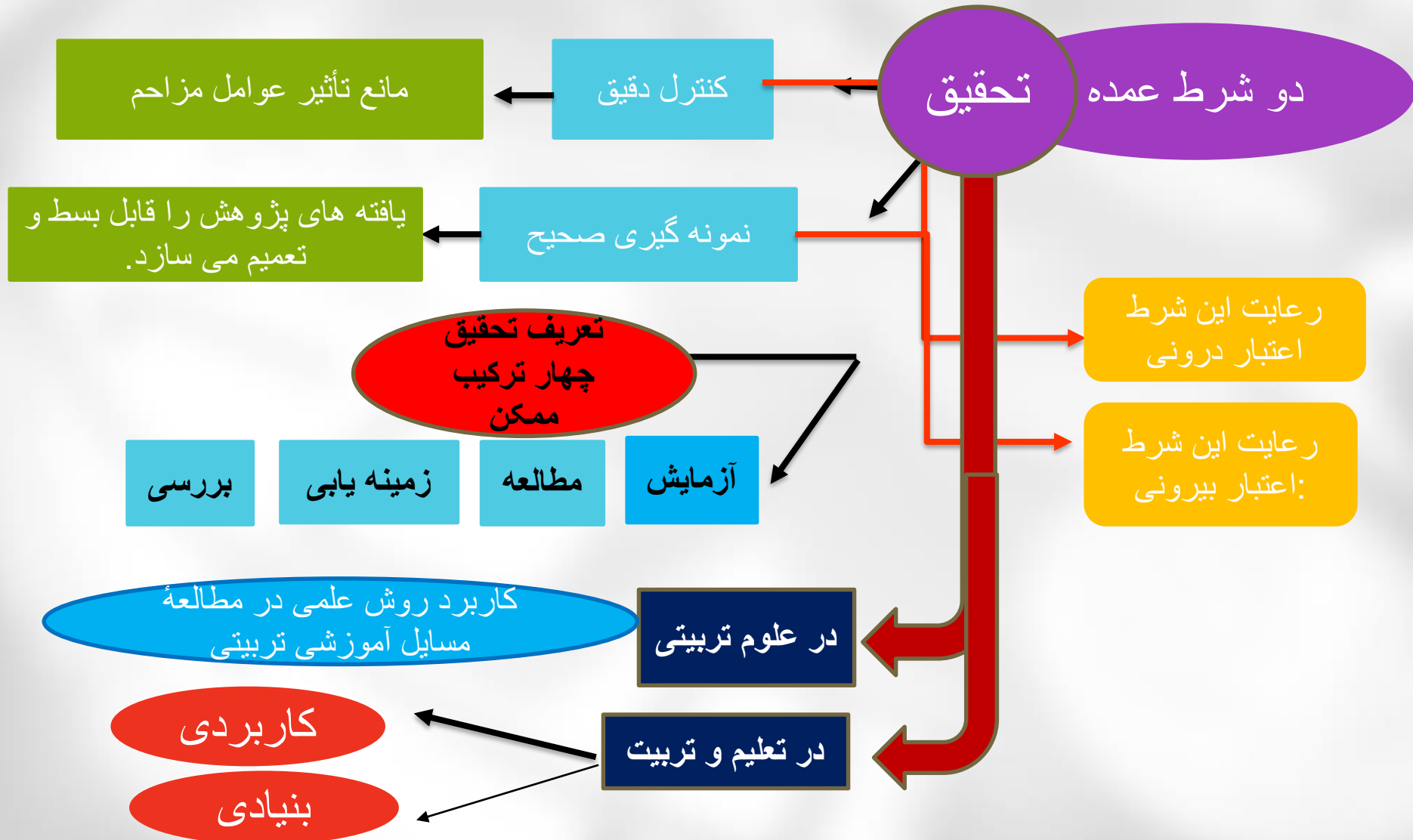
1- عدم
مشارکت
درپژوهش

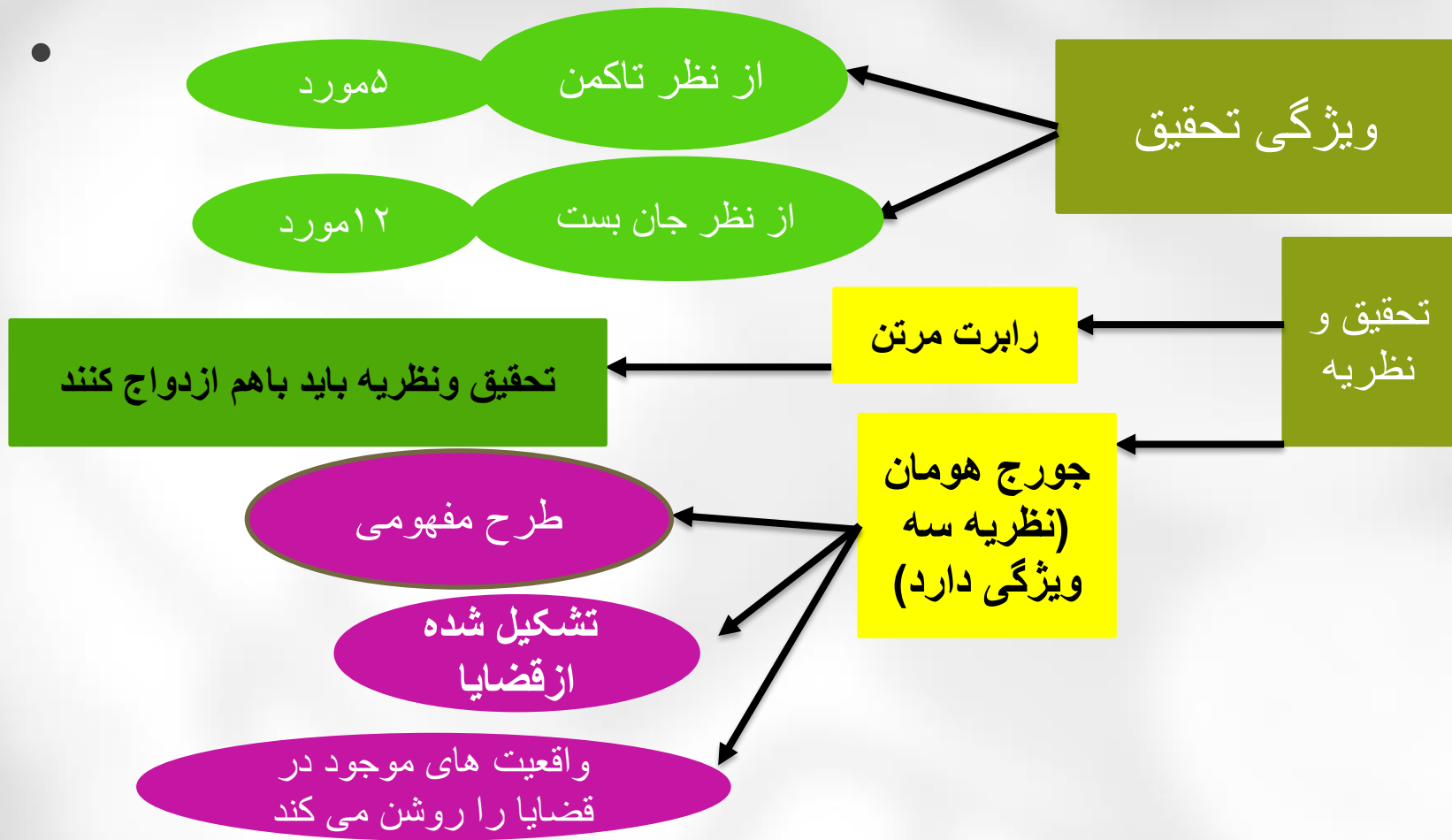
عدم مشارکت : همه آزادی دارن وپژوهشگر حق اجبارکردن ندارد وگرنه این اصل نقص می شود.
داشتن اسم مستعار: هرکسی درپژوهش حق دارد برای شناخته نشدن اسم مستعارانتخاب کند.
انتظارپذیرش مسئولیت از پژوهشگر : قبول پذیرش مسئولیت وحساس ومسئول درمواردانسانی باشد.

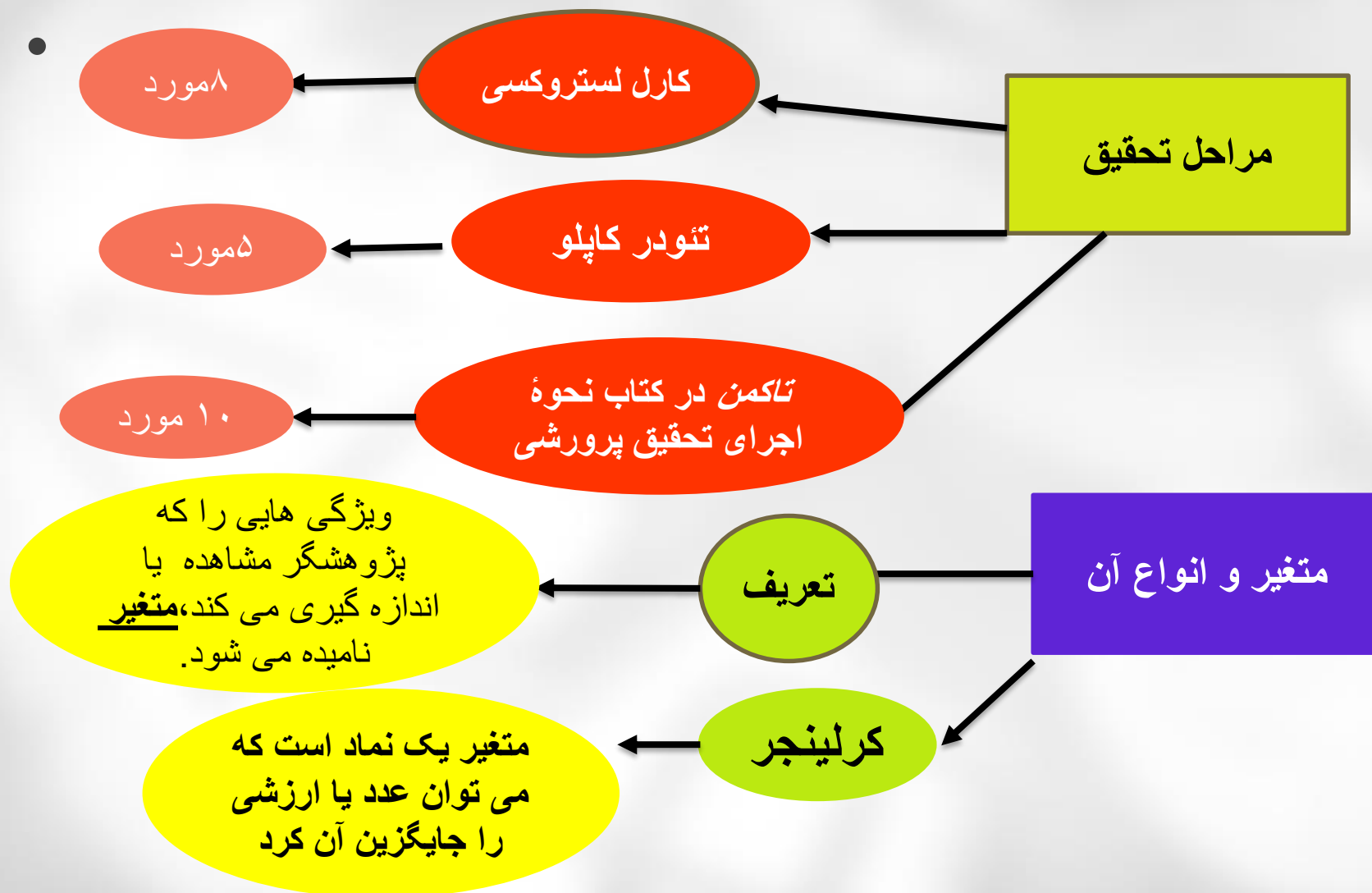

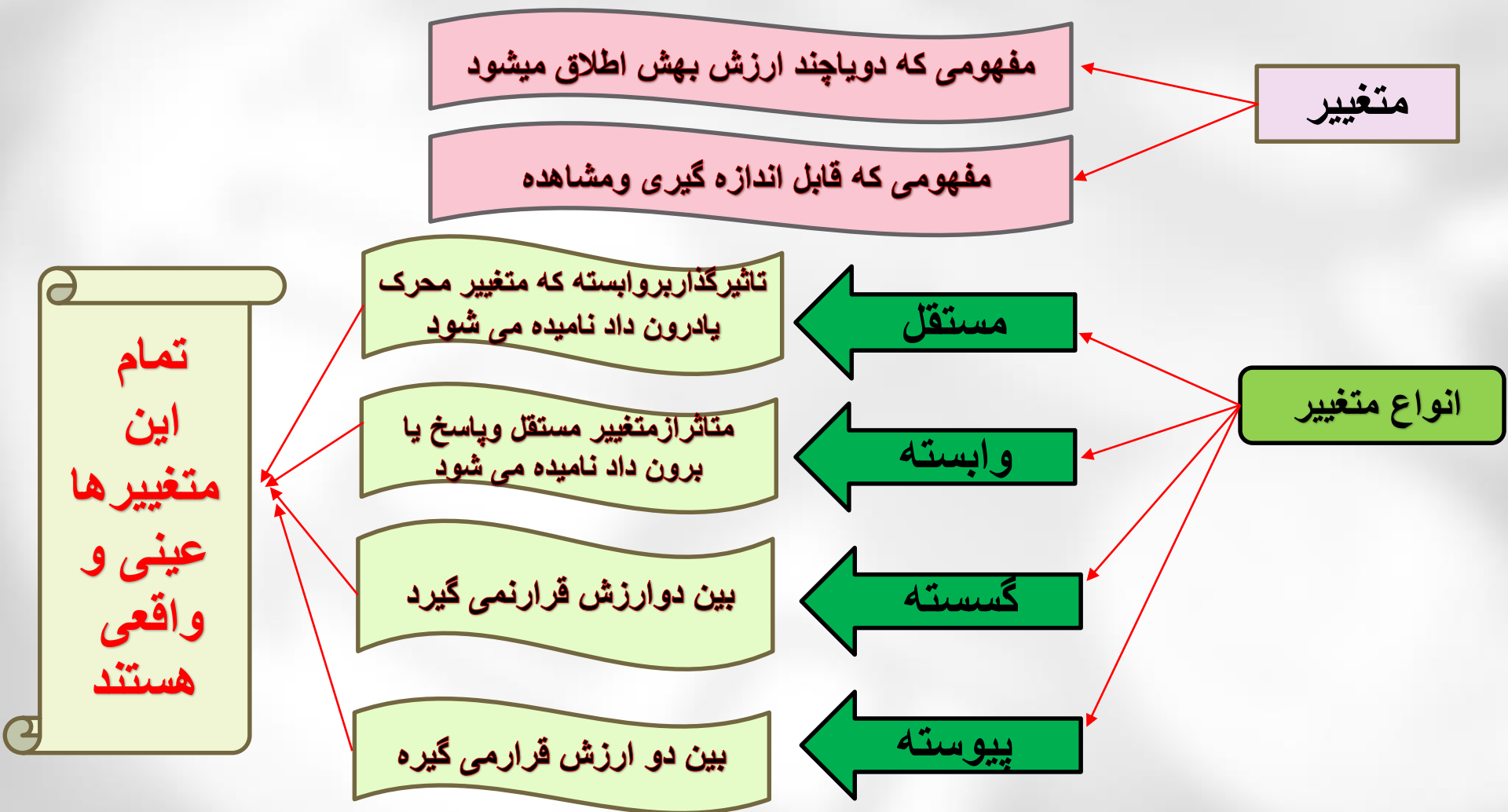
نقشه مفهومی فصل دوم

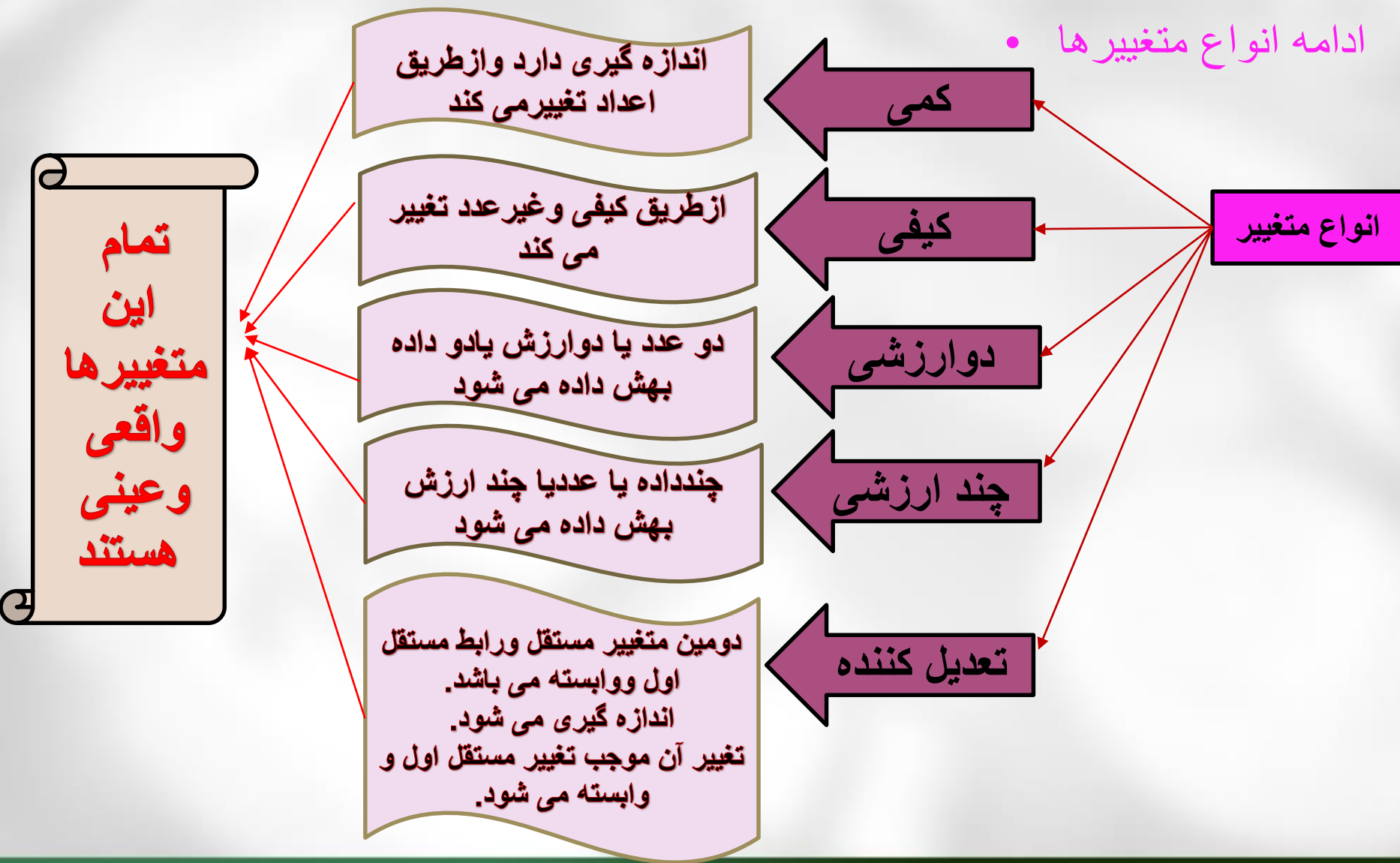

ادامه انواع متغیرها

ادامه نقشه مفهومی متغیرها و تعریف عملیاتی

انواع متغیرها

کنترل

مزاحم

عینی و واقعی

فرضی
و غیر واقعی

خنثی یا ثابت نگه داشته
می شود یا حذف می شود

قابل دستکاری نیست توسط
مستقل و وابسته قابل مشاهده

1- سنجشی
شیوه اندازه
گیری مشخص

2- آزمایشی
نحوه دستکاری
بداخل و تصرف
مشخص

عناوین مانند هوش باید قابل اندازه گیری باشد

الزامی در امر پژوهش ها

تعریف کاربردی از دید کرلینجر

تعریف
عملیاتی
یا
کاربردی

عدم مشارکت در پژوهش = آزادی

داشتن اسم مستعار = حق شناخته شدن

انتظار پذیرش = قبول مسئولیت توسط
پژوهشگر

ملاحظات
اخلاقی
در
پژوهش

نام استاد: آقای میدانی گروه: ۴۰:
نام دانشجویان: ملیکا عصمتی - شقایق صدری

پایان